

Automazioaren bentajak

Aurrerapenaren egalak egokiak iruditu zaizkio gaurko munduari. Teknika bideak zabaltzenago dijoaz eguntik egunera, ta orduz ordu ere baietz, esan dezakegu

Nora goaz? —galdetu dezake eskubiko bazter ondo-ko konserbadore batek.

Galdera hau, aldaketa haundi bat datorreneko, ahotik aho ibiltzen da. Batek galdera hemen, besteak harutzago ta ifiork ez du erantzunik bilduko.

Aurrerapenak gaur egun automaziora eraman gaitu. Batzun batzueri hitz hau barbantzu gordifia bezin egoskor helduko zaie estamura, baiña, ordez eman didaten "berebilketa" ez da, nik uste, automazioa ta gutxiagorik ere. Barkatu bekidate hitz horren lagunak. Ni automazioarekin noa, askotan prantzes kofñaka hobe ba ita askoz etxe-ko pattarra baiño.

Automazioa aro berri bat dala uste dute askotxok, aldi berri bat. Uste ta siñistu izan.

Beste batzuk berriz, ezetz. Makiniaren osotasunaren aldi berezi bat dala: makiniaren perfekzione aldi bat.

Dana dala ere, inportantzi haun-

dia irabazi digu, egundokoa. Izan ere, zein ez da jabetzen, esatebaterako, Norteamerikan makifia kontatzalle hoiek, ordu batean, gizonaren ehun orduen lekuan, konpon-tzen dituzten kuenta ta sumarrak, bentajosak dirala oso. Bentajosak bai makifiak, ta baita ere

kuentak noski. Bentaja ta ez makala alajafiena, bost gizonen hogei orduko ipur-miñaren ordez, entxufatzearekin bakarrik lortzen dana.

Baita ere Bridgeport'eko Columbia disko-fabrikaren egiten dutena: lau gizon dira langille, lehenagoko 250-en ordez.

Izan ere, aldaketa hizugarriak lortu izan ditu zenbait bazterretan. Ta beste askotan lortu zorian dago. Fisika eta Kimika ere egosi-egosian gainezka dijoaz aldi honetan.

Baiña, automozio honek, aurrerapen ta aldaketa hauek, ez ote dute gizatalde koskor bat besoak toleztatuta, lanik gabe, utziko, ta okerre-na, poltxikoak huts...? Gizonak bere kopeteko izerdiaren bidez irabazi behar du bere bizimoldea.

Alabearrez, gizona ere, beti izan da oiturei lotua. Ta zenbat eta oitura zaharrago, orduan eta gizona atxikiago, estuago lotua, lapatua. Txakurra bera ere, zahartzen danean, maite izaten du etxejaunak.

Ongi edo ankaxabal egiten danarekin berarekin konporme. Berri kontuak... hizutu egiten du gizona. Baita ere bazkaritan horixe bera gertatzen da. Otordu batean emazteak plater goxo ta berri bat jarri dizu gogorik onenarekin. Senarrak berriz, betiko babarrunak nahiago zituan ba. Gero, egunero nahiko luke gustatu zaion plater-txo berri hori, baiña aurrenetik behintzat izango da zer esana.

Leclercq idazleak honelatsu hitze-

gin zuan behin, ta ejenplu hauxe zekarkian. Beljika-n trenbidea ezarri zutenean, jenderik gehiena marmari bizian haritu omen zan: fabrika-gizon, hotelari, tabernari, zalgurdilari, ta gaifferakoak. Jendea lanik gabe geldituko zala, etzutela ez diru ta ez alimenturik izango ta hortik aurrera, holakoetan oi dan guzia. Baserritarrak ere bazituen aitzakiak. Trenaren ke ta eskarbillak belazeak eta beiak antzutuko zituala. Ardi jeneroak galduko zirala. Oilloak arrautz zikiña jarriko zutela, ta hamaikatxo hola-ko bai.

Jakiña, jende guziak etorriko diran desbentaja ta gaitzak bixtatzen ditu aguroasko, baiña inor ez da jabetzen aurrerapen horrek ekarriko dituan onbideetaz. Beljika-ko trenak ekarri zituan noski ezbehar-rak, baiña gaur egun darabilzkin ta okupatu dituan langilleak orduko zalgurdilarien aldean ugariak dira askozaz.

Errezagoa oi da geldi geldi ta patxadoso etzanda egotea noski. Neguan, sutondoan, udaran, kerizpean, paparra aidean.

Aurrerapenak ta hari izateak berrekin oi ditu zenbait eragozpen. Dabilenari, harrikoakorak sartzen zaizkio abarketan. Eragozpena ez da alperraren laguna. Alperra pakean utziko du beti eragozpenak: dagoala zilborra guritzen.

Gerok, euskaldunok ere, askotan ta gehiegitan begiratzen degu ba gure "asaba zaharren" aldira. "Or-

duan bai, orduan... hau ta hura egiten genduan”.

Baifia, ondo begiratu ezkerro, laixter jabetuko gera, antzifia, 30 urte bakarrik bizi zala gizona. Gaur egun 70 inguruan dabil. Antzifia, ehundik larogei, txaboletan bizi ziran... Noski, txaboletan bizi diranak, askotan nahiago dute etxola zarpilla libertadearekin, etxe bateko pisu txukuna disziplinarekin baño.

Zenbat aldiz ikusi ditugu gure baserritarrak seguruetan sartu nahi ezta. Ta zeifiek komenzitu!

Ez da asko pentsatzen gutxien uste dan lekutik beti dala sortuko lana. Orain bostehun urte, etzuten asko pentsatuko gure asaba tran kil haiek, gaur radio, zine edo telebixtak eramango zituan langilletan. Ezta orain 50 urte ere. Baifia, hor dago ba.

Gaifera, automazioa ez dioa koskaka ta maillaka. Ez da batere mal kar. Aldapa lehun batean irrixta tuz, apurka dioa aurrerantz. Itzai edo kalegarbitzalle bat ez dezu jarriko kolpetik maixutzan edo telebixtak manejatzen. Baifia zeifiek ukatu dezake itzai edo kalegarbitzallearen seme edo illoba biar edo etzi hortan hariko dala?

Automazioaz hitzegiten danean, makifia batek lau edo bost langilleekin hau ta hori egiten du, esaten da. Ez da burutik pasatzen makifia hori kostatu danik ere.

Begira, Inghlaterra-n, kastatzen dan petrolioaren ia erdia refinari

batetik ateratzen da, bertan lortzen da. Baifia mola kostata dagoala makifia hori gero! 6 milla milloi peza inguru. Ta peza hoiek etziran etxe ko baratzean landatuta atera. Hamai ka gizonen izerdi ta maldizioen bidez lortutakoak izango ziran noski.

Hemen gaifera, beste puntu bat argituaz esan dezakegu, teknika aurrera dijoanean, gizartearen aurrerapena ez dala eserita egoten. Ondo ondotik jarraitzen diote alkarri. Bata besteari lotuta dijoaz, eskua emanda.

Ta automazioak ze helburu jo nahi du?

Lan nekeza makifari ematen ba diogu, gizonari asti gehiago tokatuko zaio espiirituaren lanetarako.

Hiru lana molde dauzkagu munduan barrena:

1) Lan gogor ta nekezak: materialak lortzen. Alegia, ikatza ta metalak ateratzen dituzten mineroen lan zakarra. Baita ere basoetan zugaitzak menderatzen dabiltzanena.

2) Fabrika lana: material horiekin gizonarentzako behar diran tresna ta ixtumentuak egiten diranetakoak. Bi lana molde haue tan makifia ari da gogotik gizonen lekua betetzen.

3) Hirugarren lan mailla: serbitzu lana da. Alkarren onari dago kionez, txuxen txuxen lan egitea, alegia. Bata bestearentzat, eta guziak danentzat bizitzea. Honela: maixutza, irakaspene banatzea, me-

dikutza, herri opizio ta abar.

Martxa hontan, zenbat eta makiña gehiago sortu, gizona libratzenago joango da. Epe ta erreztasun gehiago izango du espiritu ta personalitateaz hazi ta hezitzeko. Gizonen mailla apurka gora joango da. Bizimodu osoa goraka.

Automazioaren bidez ba, gizasmerik gehienak jakintsuak edo behintzat ikasiak izango dira.

Hontarako noski, gizonak eta dirua behar dira. Makiñak bihalduko digu gizona fabriketatik etxera. Dirua ere ugariago ta lan kaxkarra-goarekin izango degu. Diru honek izango du bere eginbeharra ikastexte ta gaiñerakoak sortzen.

Ia konturatu gabe, makiñak hari ta hari dirala, gizonak libratzen dijoaz. Lan gogor hontatik aske dandean, ba ote dakite espirituaren lanari ta personalitatearen osatzeari lotzen?

Banku eta seguruetan egunetik egunera ugaritzen dijoaz langilleak; ez noski fabrika langilleak, ikasiak baizik. Paper lana ordutik ordu bait doa hazitzen.

Bestalde, lanaren partizioak ere alda bidean daude. Gaur egun, zenbait lekutan, asteko bost eguneko lana jarri nahi da. Zortzi ordu eguneko. Jakina, eguneko zortzi ordu hauek, lehenagoko hamabiak baiño gogorragoak dira maizenik. Hor genduke beste kontu bat aldatu beharrekoa. Lana, denbora gehiagoan izanda ere gizonaren eta giza-gor-

putzaren erreztasunari begira jarri behar degu.

Ta hobeto partitu noski. Bai denbora ta orduak ta baita ganantziak ere. Azkeneko honetan, esate bate-rako, fabrika batean, makiñak ezarri dirala-ta, hamar-hamabi langille nahikoak izan litezke atzo 250 behar ziran lekuan. Horko ganantzia ez diegu hamabi hoiari bakarrik banatuko. Ganantzi hoiak ziur gizar-tearen onerako ta hobebiderako behar dute jarri.

Ez da erosoia hauze! Ba-dago ba oraindik koxka pranko saltatzeko-rik.

Aparte uzten ditugu noski, zilborrari begira lan egiten duten guztiak. Gaur egun, gure irabaziak gizarte osoa altxatzeko dirala gogoratu beharrean gaude. Alkartasuna gero ta gehiago onesten da. Jakina, ez gera asko igoko, gure irabazi guzia urkoari ematen badiogu. Gizartea altxatzekotan, gero zutitu behar degu lehenen baiña gizarteko estruktura osoaren zorua altxatzea izan behar du gure helburu. Hortikan goaz zuzen, hortikan goaz seguru.

Egintzagun konparazio, ikasketa. Gaur egun, orain dozena pare bat urte baiño gehiago ikasten dala bixtatu degu; hobeto ikasten da gaiñera dudik pe. Ta hori, norbait alegindu dalako, norbait bortxatu dalako.

Izerdiak kosta dira noski ikasketari altura hau ematen. Oraindik ez da beharbada asko lortu. Baiña,

lortubidean jartzea, egiflean pran-
tatzea, ez da gutxi.

Zenbait tokitan gauza gutxi egin
da. Ikastetxeak falta, maixuak gu-
txi, dirua eskax. Ba-dago ba nun
arrotu, nun landatu, ta nun bildu
ere...

Gaifera, gizartearen onak, gizar-
tearen pozak, ez al du merezi gure
sego ta gizenak urtzea?

Hori bai, aurrerapenak mobimen-
dua galdetzen du. Ikasketaren be-
harraz jabetu bagera, ikasi dana-
gatik izan da seguruasko. Ta horre-
la beste zenbaitetan.

Automazioak esperantza haundia
sortu du. Ontasun haundia lortu-
ko dala? Bai noski. Baiña jendea
gertatuta ote dago gero? Ez nuke
baietarik emango. Ezetza errezago.
Ta gu, euskaldunok?

Beti bezela, denetik dago gure
artean. Ezagutzen det nik taller
kokkor bateko nagusi bat. Berak
dionez, haren "asaba zaharrak"
arotz-lanean etzuan esku-zepillua
besterik erabilli, ta ez du beste-
rik erosi nahi. Izan dira bere ta-
llerrean zenbait saltzaille makifa
arifaaskoak mustratuz. Guziak ai-
dean bihaldu izan ditu. Zer esango
digu honi?

Ba-dira beste zenbaitzu, laranja
euskal lurretakoa ez dala-ta, prutu
gozo hori probatu nahi ez dutenak.
Ta ez hori bakarrik: ez dute eda-
ten laranja urrezko, Kas, Schuss edo
Limonadarik. Gazteiz edo Bilbo'n
egifia badira ere.

Gauza lotsagarriagorik! Nik gal-
detuko nieke: Ta, korbata, estilogra-
fika, praka, txamarra edo barrena-
gokoak euskaldunak ote dituzu aka-
so?

Nik uste, komeni zaigu, munduko
gizon anaien aurrerapenez baliat-
tzea. Ta ez gutxiago, gure Jainkoak
munduan barrena ondo iruditu
zaion lekuan landatu dituan gauza,
frutu ta gaiferakoak on-hartzea.

Ba-dira noski ondo gertatuta dau-
denak, danerako prantatuta. Hauek
egin behar dutena, nik uste, lana
egin ta aurrera jarrai, bazterrera
gehiago begiratu gabe. Diskusioan
lotzen danak, ez du integrista ho-
rietako bat gozogoan komenzit-
tuko.

Egin eta jarrai lanean, ejenplu
emanez. Horrela arrastatuko ditu-
gu, pixkeana, bakarrik gelditzen di-
rala ikustean. Bestela berriz, hilko
dira nohibait.